

KONWERGENCJA EKONOMICZNYCH MODELI POLSKI I UKRAINY

(układ polskiej wersji monografii)

Słowo wstępne Rektora Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie	8
Słowo wstępne Rektora Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego	10
Wstęp	12

ROZDZIAŁ 1.

TEORETYCZNE I EMPIRYCZNE PODSTAWY NARODOWYCH MODELI KONWERGENCJI W WARUNKACH GLOBALIZACJI GOSPODARKI ŚWIATOWEJ	15
---	-----------

1.1. Istota i główne cechy ewolucji krajowych modeli ekonomicznych na przełomie XX i XXI wieku (V.I. Chuzhykov)	15
--	-----------

1.1.1. Wprowadzenie	15
1.1.2. Paradigmatyczna próżnia krajowych modeli	16
1.1.3. Transformacyjne modele krajów Europy Środkowej i Wschodniej	25
1.1.4. Czy krajowe modele mogą się zbliżyć?	29

1.2. Kryteria oceny sprawności systemów ekonomicznych (M.G. Woźniak)	31
---	-----------

1.2.1. Wprowadzenie	31
1.2.2. Kryterium wzrostu gospodarczego	32
1.2.3. Kryterium równowagi	37
1.2.4. Kryterium stabilizacji	39
1.2.5. Kryterium efektywności ekonomicznej	44
1.2.6. Kryterium równości społecznej	49

1.3. Teoretyczne kwestie konwergencji ekonomicznej (Ł. Jabłoński)	56
--	-----------

1.3.1. Wprowadzenie	56
1.3.2. Jak ujmowana jest konwergencja	56
1.3.3. Mierniki konwergencji ekonomicznej	62
1.3.4. Dylematy pomiaru procesu zbieżności	64
1.3.5. Czynniki i bariery odrabiania dystansu rozwojowego w teorii ekonomii	66
1.3.6. Ewolucja polityki odrabiania dystansu rozwojowego	71
1.3.7. Wnioski pod adresem krajów posocjalistycznych	76

1.4. Ogólna ocena reform gospodarczych w Europie Środkowej i Wschodniej oraz Wspólnocie Niepodległych Państw (S.W. Sidenko)	79
--	-----------

1.4.1. Wprowadzenie	79
1.4.2. Charakterystyka transformacji	79
1.4.3. Liberalizacja i stabilizacja	82
1.4.4. Zmiany stosunków własnościowych	85
1.4.5. Reformy instytucjonalne	88
1.4.6. Nierówności społeczne	91
1.4.7. Konkluzje	101

1.5. Zewnętrzne uwarunkowania konwergencji gospodarek narodowych	
(D.G. Łukjanenko, W.I. Czużykow)	103
1.5.1. Wprowadzenie	103
1.5.2. Globalizacja	104
1.5.3. Regionalizacja	108
1.5.4. Kierunki polityki Unii Europejskiej	111
1.5.5. Społeczno-kulturowe determinanty konwergencji	114
1.5.6. Wnioski dla Ukrainy	122
1.6. Analiza zbieżności gospodarki polskiej i ukraińskiej według zmian produktywności pracy (M. Dobija)	125
1.6.1. Wprowadzenie	125
1.6.2. Kapitał jako syntetyczny miernik wzrostu ekonomicznego	126
1.6.3. Kapitał ludzki i adekwatne koszty pracy	130
1.6.4. Nieparametryczna funkcja produkcji i model wzrostu gospodarki	134
1.6.5. Produktywność pracy a równanie wymiany pieniędzy na produkty	137
1.6.6. Porównanie produktywności pracy i PKB per capita przy zastosowaniu kursu walutowego	140
1.6.7. Doskonalenie teorii kursu walutowego	146
1.6.8. Uwagi podsumowujące i wnioski	149
1.7. Rola kapitału społecznego w konwergencji ekonomicznej (M.G. Woźniak)	150
1.7.1. Wprowadzenie	150
1.7.2. Natura i funkcje kapitału społecznego	152
1.7.3. Problem deprecjacji kapitału społecznego	155
1.7.4. Wnioski dla krajów transformujących się	162
1.8. Paradoxy rozwoju kapitału ludzkiego a konwergencja ekonomiczna (M.G. Woźniak)	170
1.8.1. Wprowadzenie	170
1.8.2. Co ustaliła teoria wzrostu endogenicznego	172
1.8.3. Problemy pomiaru kapitału ludzkiego	177
1.8.4. Paradoxy dostosowań ilościowych i strukturalnych kapitału ludzkiego w gospodarce posocjalistycznej	179
1.8.5. Specyficzne paradoxy dostosowań jakościowych kapitału ludzkiego w krajach posocjalistycznych	184
1.8.6. Co wynika z europejskiego programu rozwoju kapitału ludzkiego	187
ROZDZIAŁ 2.	
EWOLUCJA MODELU GOSPODARCZEGO W POLSCE	195
2.1. Cele i sposoby realizacji transformacji systemu ekonomicznego (M.G. Woźniak)	195
2.1.1. Treść i składniki transformacji systemu ekonomicznego	195
2.1.2. Transformacja ekonomiczna a ład polityczny	198
2.1.3. Cele transformacji systemu ekonomicznego	200
2.1.4. Błędy popełniane w realizacji urynkowienia	202
2.1.5. Wady gradualistycznej koncepcji transformacji	204
2.1.6. Przyczyny wyboru szokowej koncepcji zmian systemowych	206
2.1.7. Wady podejścia szokowego	209
2.2. Deregulacja działalności gospodarczej (M.G. Woźniak)	212
2.2.1. Istota i przesłanki deregulacji w krajach postsocjalistycznych	212
2.2.2. Sfery deregulacji	214
2.2.3. Ograniczenia deregulacji	215

2.2.4. Deregulacja rynków towarowych	216
2.2.5. Deregulacja rynku pracy	219
2.2.6. Deregulacja na rynkach finansowych	225
2.2.7. Deregulacja i decentralizacja sfery budżetowej	233
2.2.8. Reforma systemu emerytalnego	241
2.2.9. Reforma służby zdrowia	245
2.3. Demonopolizacja gospodarki (M.G. Woźniak)	248
2.3.1. Specyfika monopolu w gospodarce nierynkowej	248
2.3.2. Kontrowersje wokół przedsięwzięć demonopolizacyjnych	250
2.3.3. Rola prawa i polityki antymonopolowej	253
2.3.4. Przebieg procesu demonopolizacji w Polsce	258
2.4. Transformacja stosunków własnościowych (M.G. Woźniak)	265
2.4.1. Przesłanki przyspieszenia prywatyzacji	265
2.4.2. Prywatyzacja a partycypacja pracownicza i samorządność	269
2.4.3. Denacjonalizacja	271
2.4.4. Prywatyzacja zarządzania	274
2.4.5. Specyfika dziedzictwa własnościowego i podstawy prawne stosunków własnościowych	276
2.4.6. Rozwój sektora prywatnego w latach 1990 – 2004	278
2.5. Ewolucja makroekonomicznej polityki stabilizacyjnej (M.G. Woźniak)	287
2.5.1. Fazy wzrostu gospodarczego	287
2.5.2. Determinanty recesji transformacyjnej	290
2.5.3. Czynniki i bariery wzrostu gospodarczego w okresie przełomu recesji transformacyjnej	297
2.5.4. Uwarunkowania i następstwa przyspieszonego wzrostu gospodarczego w latach 1994 – 1998	299
2.5.5. Tendencje i mechanizmy stagnacyjne w latach 1998 – 2002	305
2.5.6. Od polityki propodażowej do naprawy finansów publicznych	311
2.5.7. Odkładane kwestie spójności społeczno-ekonomicznej	316
2.6. Restrukturyzacja gospodarki (R. Bolonek, D. Firszt)	322
2.6.1. Czynniki przemian strukturalnych w warunkach transformacji systemowej	322
2.6.2. Ewolucja podmiotowej struktury gospodarki Polski w latach 1989-2007	325
2.6.3. Przeobrażenie sektorowej struktury tworzenia dochodu narodowego oraz asortymentowej struktury produkcji	330
2.6.4. Innowacje i dyfuzja technologii w procesie modernizacji gospodarki	336
2.6.5. Problemy przestrzennego zróżnicowania rozwoju polskiej gospodarki	340
2.6.6. Problemy rynku pracy jako konsekwencja przemian strukturalnych	342
ROZDZIAŁ 3.	
EWOLUCJA MODELU GOSPODARCZEGO NA UKRAINIE	345
3.1. Cele rozwoju gospodarczego Ukrainy (E.G. Panczenko)	345
3.1.1. Wprowadzenie	345
3.1.2. Ogólna charakterystyka celów rozwoju gospodarczego i ich klasyfikacja	346
3.1.2. Koncepcje uzasadnienia celów rozwoju gospodarczego Ukrainy	349
3.1.3. Prawne podstawy ustalania celów rozwoju gospodarczego Ukrainy	352
3.1.4. Matryca modelu uzasadnienia celów rozwoju gospodarczego Ukrainy	355
3.1.5. Makroekonomiczne cele Ukrainy	357

3.2. Przesłanki i osobliwości transformacji rynkowej (D. G. Lukjanenko)	362
3.2.1. Wprowadzenie	362
3.2.2. Specyfika uwarunkowań transformacji	363
3.2.3. Polityka gospodarcza okresu transformacji na Ukrainie	365
3.2.4. Transformacja gospodarki Ukrainy w świetle rankingów międzynarodowych	368
3.2.5. Wnioski	371
3.3. Charakterystyka „kompensacyjnego” wzrostu gospodarki Ukrainy (V.I. Chuzhykov, O.A. Fedirko and N.V. Fedirko)	373
3.3.1. Wprowadzenie	373
3.3.2. Specyfika wzrostu kompensacyjnego Ukrainy	374
3.3.3. Determinanty wzrostu kompensacyjnego	379
3.3.4. Podsumowanie	393
3.4 Tendencje i perspektywy jakościowego wzrostu gospodarczego Ukrainy (L.L. Antoniuk, Satsik V.I.)	394
3.4.1. Podstawy teoretyczne jakościowego wzrostu gospodarczego	394
3.4.2. Kierunki modernizacji gospodarki Ukrainy	398
3.4.3. Wnioski	409
3.5. Współczesna polityka handlowa Ukrainy (Cygankowa T.M., Olefir A.O.)	411
3.5.1. Wprowadzenie	411
3.5.2. Dostosowania wynikające z akcesji do WTO	413
3.5.3. Ochrona producentów krajowych	420
3.5.4. Ochrona własności intelektualnej i standaryzacja	422
3.5.5. Wnioski	424
3.6. Kształtowanie pozycji Ukrainy w gospodarce europejskiej (N.O. Tatarenko)	431
3.6.1. Wprowadzenie	431
3.6.2. Implikacje odziedziczonej struktury rzeczowej gospodarki	433
3.6.3. Implikacje zmian struktury podmiotowej gospodarki	439
3.6.4. Implikacje międzynarodowych przepływów kapitału	441
3.6.5. Implikacje nierównowagi zewnętrznej	447
3.6.6. Wnioski pod adresem strategii gospodarczej	457
ROZDZIAŁ 4.	
MECHANIZMY I INSTRUMENTY KONWERCENCJI GOSPODAREK NARODOWYCH POLSKI I UKRAINY	
	462
4.1. Polska – Ukraina: możliwości współpracy w świetle procesów realnych (J. Kleer)	462
4.1.1. Wprowadzenie	462
4.1.2. Założenia wyjściowe	462
4.1.3. Efekty transformacji	466
4.1.4. Gospodarka i jej struktura	470
4.1.5. Jaka przyszłość?	473
4.2. Ukraińsko-polskie partnerstwo strategiczne oraz bilateralne stosunki gospodarcze (Y.M. Stolyarczuk, Y.M. Stolyarczuk)	483
4.2.1. Asymetria ukraińsko-polskiej współpracy handlowej oraz mechanizmy jej rozwiązania	483
4.2.2. Dywersyfikacja ukraińsko-polskiej współpracy inwestycyjno-produkcyjnej	496
4.3. Sektorowe priorytety konwergencji społeczno-gospodarczej (W.S. Sawczuk)	508
4.4 Acquis Communautaire i Strategia Lizbońska (M.G. Woźniak)	525

4.4.1 Rodowód i narzędzia <i>acquire communautaire</i>	525
4.4.2. Zasady ustrojowe	529
4.4.3. Systemowe i ogólne zasady prawa	534
4.4.4. Strukturalne zasady ekonomiczno-społeczne	536
4.4.5. Swoboda przepływu kapitału	538
4.4.6. Swoboda przepływu osób	539
4.4.7. Wspólnotowe prawo konkurencji	541
4.4.8. Strategia Lizbońska jako wyznacznik konwergencji ekonomicznej i społecznej	544
4.5. Instrumenty polityki handlowej (E. Kaliszuk)	552
4.5.1. Instrumenty polityki handlowej stosowane przez Polskę	552
4.5.2. Instrumenty polityki handlowej Ukrainy	559
4.5.3. Polska i Ukraina – analiza porównawcza	569
4.6. Dyplomacja handlowa w stosunkach bilateralnych (T. M. Cygankowa, A.A. Olefir)	575
4.7. Mechanizmy i instrumenty finansowe (K. Stępień)	589
4.7.1. Wprowadzenie	589
4.7.2. Ogólna charakterystyka modelu i etapów rozwoju systemu bankowego w Polsce i na Ukrainie	591
4.7.3. Funkcje centralnych instytucji systemu bankowego i mechanizmów polityki pieniężnej na Ukrainie	596
4.7.4. Charakterystyka sektora banków komercyjnych na Ukrainie	604
4.7.5. Instrumenty finansowe	609
4.7.6. Pozostałe instytucje finansowe na Ukrainie	612
4.7.7. Próba ogólnej diagnozy stabilności mechanizmów finansowych na Ukrainie i w Polsce w kontekście kryzysu finansowego	613
4.7.8. Podsumowanie	617
4.8. Instrumenty polityki fiskalnej (M. G. Woźniak)	619
4.8.1. Ogólna charakterystyka podatków na Ukrainie	619
4.8.2 Prawo podatkowe w Polsce	620
4.8.3. Podatek dochodowy od osób fizycznych	623
4.8.4. Podatek dochodowy od osób prawnych	628
4.8.5. Podatek od wartości dodanej	629
4.8.6. Akcyza	631
4.8.7. Inne podatki	632
4.8.8. Problem harmonizacji podatków	634
4.8.9. Wnioski	638
4.9. Mechanizmy i instrumenty rozwoju kapitału ludzkiego i innowacyjności (T. Bal-Woźniak)	640
4.9.1. Innowacyjność jako wyzwanie rozwojowe i kryterium sprawności współczesnej gospodarki	640
4.9.2. Mechanizmy koordynacji innowacyjnych działań podmiotów gospodarujących	645
4.9.3. Rozwój kapitału ludzkiego i innowacyjności w świetle charakterystyk GOW	649
4.9.4. Potencjał innowacyjny i jego wyniki	659
4.10. Informacyjne determinanty konwergencji gospodarek Ukrainy i Polski (D.O. Ilnyckij)	667
4.11. Współczesne problemy reform edukacyjnych w Ukrainie i w Polsce (I.S. Kalenjuk)	684
4.12. Dywersyfikacja współpracy euroregionalnej (Mykula N.A.)	704

4.13. Modele rozwoju turystyki na Ukrainie i w Polsce (M.G. Boyko, L.M. Gopkolo)	720
4.14. Konwergencja gospodarcza Polski i Ukrainy w świetle procesów realnych i regulacyjnych (T. Tokarski)	736
4.14.1. Wprowadzenie	736
4.14.2. Dynamika podstawowych zmiennych makroekonomicznych w Polsce i na Ukrainie na tle krajów UE-15, UE-7 oraz WNP	738
4.14.3. Efekt konwergencji	747
4.14.4. Rozwój sfery regulacji w Polsce i na Ukrainie na tle wybranych grup krajów europejskich	755
4.14.5. Konkurencyjność gospodarek Polski i Ukrainy	763
4.14.6. Podsumowanie	766
ROZDZIAŁ V.	
ZAMIAST PODSUMOWANIA	769
5.1. Lekcje z doświadczeń zmiany instytucjonalnej w Polsce (M.G. Woźniak)	769
5.1.1. Wprowadzenie	769
5.1.2. Problemy identyfikacji i pomiaru instytucji	770
5.1.3. Instytucje sprzyjające wzrostowi gospodarczemu	772
5.1.4. Wnioski z doświadczeń Polski	775
5.1.5. Liberalizm kontra strategiczna kooperacja a niesprawiedliwe nierówności	782
5.1.6. Konkluzje	785
5.2. Ożywienie wzrostu gospodarczego w okresie transformacji. Czy wystarczający jest minimalny poziom reform? (O. Havrylyshyn)	787
5.2.1. Wstęp	787
5.2.2. Szybki wzrost krajów WNP: konwencjonalne wyjaśnienie czy szczególny przypadek?	789
5.2.3. Objaśnienia wznowionego wzrostu	794
5.2.4. Rozwój instytucjonalny: ustalanie kolejności z liberalizacją	798
5.2.5. Podsumowanie	807
Spis Tablic	810
Spis Wykresów	814
Spis Rysunków	816
Literatura	817
Indeks osób	840